

Instrucció per a la inclusió al sistema de la Seguretat Social dels estudiants en pràctiques

El 17 de març de 2023 es va publicar el Reial decret Llei 2/2023, de 16 de març, de mesures urgents per a l'ampliació de drets dels pensionistes, la reducció de la bretxa de gènere i l'establiment d'un nou marc de sostenibilitat del sistema públic de pensions. En l'apartat 34 de l'article únic fa referència a «la inclusió al sistema de la Seguretat Social dels alumnes que facin pràctiques formatives o pràctiques acadèmiques externes incloses en els programes de formació», i incorpora una nova disposició addicional, la 52a, al Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de la Seguretat Social.

La norma esmentada, que afecta les **pràctiques curriculars i les extracurriculars que siguin susceptibles d'aparèixer al Suplement Europeu al Títol**, estableix l'obligatorietat d'incloure en el sistema de la Seguretat Social tots els estudiants que facin pràctiques acadèmiques externes, rebin o no contraprestació econòmica. Alhora, el Reial decret estableix qui ha d'assumir la inclusió d'aquests estudiants en el sistema de la Seguretat Social i les obligacions que se'n deriven: tant en el cas de les pràctiques remunerades com en el cas de les pràctiques no remunerades el responsable de la gestió és l'entitat acollidora de les pràctiques, llevat d'aquelles pràctiques no remunerades en què el conveni o acord de cooperació estableixi que les obligacions corresponen al centre formatiu. En el cas de la Universitat Pompeu Fabra, i per no perjudicar les oportunitats dels estudiants de dur a terme pràctiques acadèmiques externes, la Rectora va resoldre, el 20 d'octubre de 2023, que la Universitat assumiria les obligacions en matèria de Seguretat Social que es despreguessin de la realització de les pràctiques acadèmiques no remunerades dels seus estudiants, excepte que l'entitat col·laboradora sol·licités el contrari.

La norma va entrar en vigor l'1 d'octubre de 2023, però el Reial decret Llei 5/2023, de 28 de juny, en va establir una moratòria fins a l'1 de gener de 2024, i posteriorment el Reial decret Llei 8/2023, de 27 de desembre, va fixar un període excepcional —que va finalitzar el 31 de març de 2024— per comunicar a la Tresoreria General de la Seguretat Social les altes i baixes que haguessin tingut lloc entre l'1 de gener i el 20 de març de 2024. Després de l'entrada en vigor de la norma, l'1 de gener del 2024, i una vegada finalitzat el curs acadèmic 2023-2024, primer curs en què s'ha aplicat, tant alguns centres de la UPF com les unitats responsables de gestionar les pràctiques dels estudiants han posat de manifest la necessitat d'especificar, de manera inequívoca, quins estudiants ha d'incloure la Universitat Pompeu Fabra al sistema de la Seguretat Social i quines activitats pràctiques són susceptibles de comportar aquesta inclusió, d'acord amb les memòries de verificació dels plans d'estudis, així com la documentació rebuda de la Tresoreria General de la Seguretat Social i el Servei Espanyol per a la Internacionalització de l'Educació (SEPIE).

Aquesta instrucció regula aquestes qüestions per als estudiants de centres integrats de la Universitat Pompeu Fabra i per a aquells estudiants d'altres universitats que facin pràctiques a la UPF.

A. Delimitació del concepte de pràctiques acadèmiques externes

D'acord amb el que s'estableix al Reial decret 592/2014, d'11 de juliol, pel qual es regulen les pràctiques acadèmiques externes dels estudiants universitaris, i a la Normativa reguladora de les pràctiques externes de la UPF, aprovada per Acord del Consell de Govern de 9 de maig de 2012 i modificada per acords del Consell de Govern de 18 de juliol de 2012, de 20 de març de 2013, d'1 de juliol de 2015, d'11 d'abril de 2018, de 9 de desembre de 2020 i de 10 de juliol de 2024, són **requisits perquè una activitat pràctica es pugui considerar com a pràctica acadèmica externa** els següents:

- i. Que l'activitat es desenvolupi en una entitat col·laboradora externa.
- ii. Que durant l'estada en pràctiques l'estudiant tingui assignat un tutor acadèmic i un tutor a l'entitat col·laboradora (que necessàriament ha de ser diferent del tutor acadèmic).
- iii. Que se signi un conveni de cooperació educativa a tres bandes, entre la UPF, l'entitat col·laboradora i l'estudiant, en el qual es defineixi el projecte formatiu. El projecte formatiu ha d'especificar les tasques que l'estudiant haurà de desenvolupar, de manera autònoma però supervisada, les competències a assolir, l'horari i el calendari de desenvolupament de l'estada en pràctiques, les hores totals de l'estada en pràctiques i el procés de seguiment i avaluació per part dels tutors.

En conseqüència, **no són pràctiques acadèmiques externes** i, per tant, queden excloses dels supòsits recollits en aquesta instrucció les assignatures amb activitats docents que, tot i incloure el terme "pràctiques" en la seva denominació (pràctiques de laboratori, especials, clíniques, etc.), es consideren la part pràctica de l'assignatura, o bé són assignatures amb una orientació de tipus pràctic.

B. Estudiants de la Universitat Pompeu Fabra que fan pràctiques acadèmiques externes en entitats col·laboradores espanyoles

1. En el cas dels estudiants que facin pràctiques acadèmiques externes **remunerades**, seran les entitats col·laboradores les responsables d'incloure els estudiants al sistema de la Seguretat Social i abonar-ne les cotitzacions, d'acord amb la DA52 del Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de la Seguretat Social.
2. En el cas dels estudiants de la UPF que facin pràctiques acadèmiques externes **no remunerades** serà la UPF la responsable d'incloure'ls al sistema de la Seguretat Social i abonar-ne les cotitzacions. Aquest supòsit inclou els casos següents:
 - i. Estudiants de **grau i de màster oficial matriculats en assignatures pròpiament dites de pràctiques acadèmiques externes** (és a dir, que estan incloses en la matèria de pràctiques acadèmiques externes o que tenen la consideració de pràctiques externes en la memòria de verificació del pla d'estudis).
 - ii. Estudiants de **grau, de màster oficial, de cursos de formació permanent i d'altres títols propis**, que, de manera excepcional i d'acord amb l'article 14.1 de la normativa de pràctiques de la UPF, facin pràctiques **acadèmiques externes extracurriculars no remunerades**.

Per això caldrà haver subscrit un conveni de pràctiques amb l'entitat d'acollida, tal com s'ha descrit en l'apartat A. Per tant, en cap cas la UPF inclourà a la Seguretat Social aquells estudiants que hagin realitzat una estada en pràctiques per a la qual no s'hagi formalitzat un conveni de cooperació educativa.

- iii. Estudiants que desenvolupin el **Treball de fi de Grau (TFG)** o el **Treball de Fi de Màster (TFM)** en una entitat externa, si l'estada compleix amb els criteris establerts en el punt següent per a la definició de les pràctiques acadèmiques externes.
3. Pel que fa als **estudis de Medicina**, es consideren pràctiques acadèmiques externes aquelles assignatures que així queden recollides en les memòries de verificació dels estudis d'acord amb l'Ordre ECI/332/2008, per la qual s'estableixen els requisits per a la verificació dels títols universitaris oficials que habilitin per a la professió de metge.

Atès que actualment conviuen a la UPF dos plans d'estudi de Medicina diferents, un d'ells en vies d'extinció, la situació descrita afecta de manera diferent en funció del pla d'estudis de l'estudiant. Segons això, en els propers cursos, s'inclouran al Règim de la Seguretat Social els estudiants de Medicina de la UPF matriculats a les assignatures de *Pràctiques Integrades de Patologia Medicoquirúrgica I* (PIPMQ I), *Pràctiques Integrades de Patologia Medicoquirúrgica II* (PIPMQ II) i el *Programa de Rotatori*. La taula recull, de manera resumida, els estudiants dels estudis de Medicina que s'inclouran al Règim de la Seguretat Social cada curs acadèmic segons el pla d'estudis que estan cursant i les assignatures matriculades.

Curs de l'estudiant	Curs 2023-2024	Curs 2024-2025	Curs 2025-2026	A partir del curs 2026-2027
1r				
2n				
3r				
4t	PIPMQ I			
5è	PIPMQ II	PIPMQ II		
6è	Programa rotatori	Programa rotatori	Programa rotatori	Programa rotatori

- Pla d'estudis UAB-UPF. Inici d'estudis abans del curs 2019-2020.
- Pla d'estudis UAB-UPF (modificat). Inici d'estudis a partir del curs 2019-2020.
- Pla d'estudis UPF. Inici d'estudis a partir del curs 2021-2022.

4. Pel que fa als **estudis interuniversitaris**, és la universitat que gestiona les pràctiques acadèmiques externes la responsable d'incloure els estudiants en el sistema de la Seguretat Social, llevat que s'estableixi d'una altra manera en el conveni de col·laboració interuniversitària.
5. Tots els punts recollits en l'apartat B d'aquesta instrucció són també d'aplicació per als **estudiants internacionals que són estudiants regulars de la UPF**, i que per tant estan matriculats en graus, màsters oficials, cursos de formació permanent o altres títols propis de la UPF, tant si són estudiants comunitaris com si són extracomunitaris sense permís de treball i amb visat d'estudis.

C. Estudiants de la UPF que fan pràctiques acadèmiques externes a l'estranger

1. Els estudiants que facin **pràctiques remunerades** en entitats col·laboradores a l'estranger es regiran per la normativa pròpia del país on es realitzin les pràctiques.
2. Pel què fa als estudiants que facin pràctiques **no remunerades** en entitats col·laboradores a l'estranger, la UPF els inclourà en el sistema de la Seguretat Social d'acord amb el descrit al punt B.2. d'aquesta instrucció.

3. En el cas dels titulats per la UPF que fan una estada de pràctiques a l'estranger en el marc del programa Erasmus+ Pràctiques per a titulats, la UPF no els inclourà al sistema de la Seguretat Social, d'acord amb les instruccions rebudes de la pròpia Seguretat Social (Criterio interpretativo 2/2024 de la Dirección General de Ordenación de la Seguridad Social en el que refunde su criterio 11/2023, de 5 de julio, y sus sucesivas ampliaciones sobre aplicación de la disposición adicional quincuagésima segunda del texto refundido de la Ley General de la Seguridad Social).

D. Estudiants que realitzen una estada de mobilitat entre la UPF i una altra universitat

C1. Programa SICUE

1. En el cas dels **estudiants que provenen d'una altra universitat espanyola a través del programa SICUE** i que facin pràctiques acadèmiques externes **remunerades i subscriuin un conveni de cooperació educativa amb la UPF**, tenint en compte l'esmentat a l'apartat B.1. d'aquesta instrucció, seran les entitats col·laboradores les responsables d'incloure els estudiants al sistema de la Seguretat Social i abonar-ne les cotitzacions.
2. En el cas dels **estudiants que provenen d'una altra universitat espanyola a través del programa SICUE** i que facin pràctiques acadèmiques externes **no remunerades** curriculars (i per tant matriculin una assignatura de pràctiques acadèmiques externes) o no curriculars (i per tant no matriculin cap assignatura de pràctiques específica, però sí estiguin matriculats a la UPF), serà la UPF qui els inclourà al sistema de la Seguretat Social, sempre seguint els requisits esmentats en els punts anteriors i només en el cas que hagin subscrit un conveni de cooperació educativa entre l'entitat col·laboradora, la UPF i l'estudiant.
3. Pel què fa als **estudiants de la UPF que fan una estada de mobilitat en el marc del programa SICUE** en una altra universitat espanyola i que facin pràctiques acadèmiques externes (remunerades o no remunerades), serà l'entitat col·laboradora o la universitat de destinació qui haurà d'atendre les obligacions amb la Seguretat Social d'acord amb la normativa i instruccions pròpies de la universitat de destí.

C2. Programes de mobilitat internacional

1. En el cas dels **estudiants estrangers que fan una estada acadèmica a la UPF** dins d'un programa de mobilitat internacional i que facin pràctiques acadèmiques externes **remunerades i subscriuin un conveni de cooperació educativa amb la UPF**, tenint en compte l'esmentat a l'apartat B.1. d'aquesta instrucció, seran les entitats col·laboradores les responsables d'incloure els estudiants al sistema de la Seguretat Social i abonar-ne les cotitzacions.
2. En el cas dels **estudiants estrangers que fan una estada acadèmica a la UPF** dins d'un programa de mobilitat internacional i que facin pràctiques acadèmiques externes **no remunerades** curriculars (i per tant matriculin una assignatura de pràctiques acadèmiques externes) o no curriculars (i per tant no matriculin cap assignatura de pràctiques específica, però sí que estiguin matriculats a la UPF), serà la UPF qui els inclourà al sistema de la Seguretat Social, sempre seguint els requisits esmentats en els punts anteriors i només en el cas que hagin subscrit un conveni de cooperació educativa entre l'entitat col·laboradora, la UPF i l'estudiant.

Això afecta tant els estudiants comunitaris que venen a la UPF a través del programa Erasmus+ (o qualsevol altre programa) com els estudiants extracomunitaris que venen a la UPF al marge del

programa Erasmus+, amb visat d'estudis i sense permís de treball.

3. Pel que fa als **estudiants de la UPF que participen en programes de mobilitat** i fan una estada acadèmica en una universitat estrangera, sigui amb el programa Erasmus+ o amb qualsevol altre, i fan pràctiques de resultes de la seva matrícula a la universitat de destinació, la UPF no els inclourà en el sistema de la Seguretat Social. En aquests casos, serà la universitat de destinació la responsable de gestionar la documentació de les pràctiques d'acord amb la legislació del país i la normativa de la pròpia universitat.

E. Estudiants que fan pràctiques a la UPF (serveis, unitats o grups de recerca)

1. D'acord amb la DA52 del Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de la Seguretat Social, tots els estudiants (ja siguin de la UPF o bé d'altres universitats) que facin **pràctiques remunerades a qualsevol dels serveis, unitats o grups de recerca de la UPF** seran inclosos en el sistema de la Seguretat Social.

En el cas dels estudiants estrangers, i d'acord amb la normativa que aplica segons la seva nacionalitat i la durada de l'estada en pràctiques, caldrà que hagin tramitat el permís de residència per a pràctiques i tinguin el visat corresponent per a poder realitzar l'estada en pràctiques. (Directiva (UE) 2016/801 del Parlamento Europeu y del Consejo, de 11 de mayo, relativa a los requisitos de entrada y residencia de los nacionales de países terceros con fines de investigación, estudios, prácticas, voluntariado, programas de intercambio de alumnos o proyectos educativos y colocación au pair, la Disposición adicional decimoctava de la Ley 14/2013, de 27 de septiembre, de apoyo a los emprendedores y su internacionalización.)

2. Pel què fa als estudiants de la UPF que facin pràctiques **no remunerades a qualsevol dels serveis, unitats o grups de recerca de la UPF** seran inclosos al sistema de la Seguretat Social d'acord amb l'esmentat a l'apartat B.2. d'aquesta instrucció.
3. Pel que fa als estudiants estrangers que la UPF acull perquè facin una **estada de pràctiques**, sense que aquestes pràctiques comportin una matrícula a la UPF en una assignatura de pràctiques acadèmiques externes —ja siguin estudiants comunitaris a través del programa Erasmus+ Pràctiques o de qualsevol altre, o extracomunitaris al marge del programa Erasmus+—, la UPF no els donarà d'alta a la Seguretat Social. En el cas dels estudiants provinents d'una altra universitat espanyola serà la universitat d'origen de l'estudiant la responsable de fer-ho.

F. Centres adscrits de la UPF

Pel que fa als centres adscrits a la UPF, són aquests els qui han de decidir si atenen directament les obligacions amb la Seguretat Social o si traslladen aquesta responsabilitat a l'entitat acollidora dels estudiants que facin pràctiques acadèmiques externes, tal com es recull a la disposició 52a del Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre.

Sergi Torner Castells
Vicerector de Planificació Acadèmica
Barcelona, a data de la signatura electrònica